

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проведено дослідження сутності фінансового планування підприємства, запропоновано методiku складання поточного фінансового плану підприємства як найбільш важливого і вагомого розділу фінансового планування.

Ключові слова: фінансове планування, поточний фінансовий план, планування операційної діяльності, планування інвестиційної діяльності, планування фінансової діяльності, доходи, витрати, прибуток.

Abstract

The research of essence of financial planning of the enterprise was conducted, the method of drawing up of the current financial plan of the enterprise as the most important and important section of financial planning is offered.

Keywords: financial planning, current financial plan, operational planning, investment planning, financial planning, income, expenses, profit.

Вступ

Центральне місце в побудові фінансового планування посідає фінансовий план. Фінансовий план – це система грошових надходжень і витрат, що забезпечують функціонування виробничого процесу і задоволення соціальних потреб підприємства.

Метою складання фінансового плану є визначення грошових і матеріальних ресурсів підприємства, які забезпечували б виконання поставлених завдань, в частині виробничої, інвестиційної та іншої фінансової діяльності.

Фінансове планування діяльності підприємства може здійснюватись у формі складання стратегічних, довгострокових, поточних і оперативних планів. Не применшуючи роль і значимість кожної із наведених форм планування, але, враховуючи сучасну економічну ситуацію і стан управління фінансовими ресурсами і планування, першочергове значення ми надаємо впровадженню в практику поточного фінансового планування, тобто складанню на основі певної стратегії економічного розвитку підприємства річних фінансових планів з їх щоквартальною розбивкою. Як засвідчує практика, поточне планування сприяє зростанню конкуренції та більш ефективному використанню фінансових ресурсів, вирішенню виробничих і соціальних задач, злягодженості роботи економічних і фінансових служб, підвищенню ефективності функціонування господарського механізму в цілому.

Викладення основного матеріалу

В умовах адміністративно-командної економіки фінансовому плануванню приділялась значна увага, фінансові плани підприємства ставали доповненням до виробничих планів і після відповідного затвердження у вищих органах відомчого управління приймали силу закону. Плануванню підлягали практично усі показники господарсько-фінансової діяльності підприємства, а зміни чи доповнення до таких показників у зв'язку із змінами в економічному середовищі здійснювались у вищих адміністративних органах і нерідко в кінці планового періоду. Будь-яка ініціатива підприємств у зв'язку із зміною економічного середовища – не враховувалась. В результаті в умовах становлення ринкових відносин підприємства виявились не підготовленими до ситуації, коли стара система стала непридатною до господарювання, а нова – ще не сформувалась. Це призвело до того, що багато підприємств відмовилося від планування. Ми розділяємо точку зору і вважаємо, що ситуація в частині фінансового планування підприємств залишається ідентичною і на сьогодні.

Іншими причинами такого стану є наступні:

- відсутність належної економічної освіти управлінських кадрів. Особливо це стосується малих та значної частини середніх підприємств;
- відсутність практичних розробок в частині складання фінансових планів підприємств;
- небажання керівників окремих підприємств вивчати усі складнощі виробничого та фінансового менеджменту, міжнародного досвіду і бажання працювати «в тіні»;

- відсутність в штатних розкладах ряду підприємств посад і фахівців економічних та фінансових служб;
- застарілість показників фінансового планування в силу їх розбіжностей з показниками бухгалтерського обліку та звітності;
- інші причини суб'єктивного характеру.

Розпочинати, на нашу думку, потрібно із впровадження у фінансові плани підприємств тих розділів і показників, які б забезпечили відповідність планових і звітних для підприємства показників показникам системи національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, оскільки національні стандарти бухгалтерського обліку в своїй більшості уже приведені у відповідність із міжнародними.

Центральною і основною формою фінансової звітності підприємства є «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», що складається за формою № 2 національних стандартів бухгалтерського обліку [5] та «Звіт про рух грошових коштів» (форма № 3 НСБО) [6], відповідно до яких підприємства усіх форм власності ведуть облік та звітність в частині своєї операційної, інвестиційної та іншої фінансової діяльності.

Цілком логічно, що фінансове планування в частині своїх основних показників має відповідати тим чи іншим показникам фінансової звітності підприємства.

Відповідно до частини 2 статті 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та наказу Міністерство фінансів України від 28.03.2013 р. №433 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» [8], чітко визначені статті щодо заповнення форм фінансової звітності підприємств усіх форм власності. Автори цієї статті глибоко переконані в тому, що вимоги вище наведених законодавчих актів мають відправними при прогнозуванні і складанні фінансових планів підприємств, оскільки, як засвідчує аналіз, діючі методики фінансового планування далекі від таких вимог. В результаті – відрив показників фінансових планів і показників фінансової звітності, втрата інтересу до фінансового планування, зниження його дієвості і значимості.

Нижче ми пропонуємо структуру поточного фінансового плану підприємства, його розділів та методику розрахунку показників.

У структурі запропонованого плану п'ять розділів, зокрема:

- I. Доходи і витрати операційної діяльності.
- II. Доходи від участі в капіталі та фінансових інвестиціях.
- III. Фінансові витрати та втрати від участі в капіталі.
- IV. Інші надходження і сукупний дохід.
- V. Елементи операційних витрат.

Охарактеризуємо структуру запропонованого фінансового плану більш детально.

В розділі I «Доходи і витрати операційної діяльності» за аналогією Звіту про фінансові результати і Звіту про рух грошових коштів відображається планова величина чистого доходу від операційної діяльності.

Планування витрат операційної діяльності, на наш погляд, доцільно розпочинати із статті «Собівартість реалізованої продукції», оскільки такий показник має відповідати Положенню (стандарту) 9 - «Запаси» [9], де враховуються кошти, що призначені для подальшого продажу в умовах господарської діяльності, а також активи, що призначені для використання в ході виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг, що відповідає також Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку 16 - «Витрати» [10]. Важливо враховувати і той факт, що до складу первісної вартості запасів не включаються зверхнормативні витрати, і які відносяться до витрат того періоду, в якому вони були здійснені. У вартості реалізованої продукції, як відомо, не відображаються адміністративні витрати і витрати на збут, та деякі види витрат, що враховуються при визначенні кінцевого фінансового результату.

За аналогією Звіту про фінансові результати доцільно ввести в фінансовий план показник «Валовий прибуток (збиток)», який розраховується як різниця між чистим доходом (виручкою) від реалізації та собівартістю реалізованої продукції.

Крім операційної, в господарській діяльності кожного підприємства важливу роль відіграє інвестиційна та інша фінансова діяльність. Такі види діяльності мають знайти своє відображення і в фінансовому плані підприємства, враховуючи і той факт, що вони є обов'язковими до відображення у Звіті про фінансові результати. Отже, в розділі II «Дохід від участі в капіталі та фінансових інвестицій» підприємство має відобразити доходи, що отримані від інвестицій в інші підприємства, а також і понесені у зв'язку з цим витрати.

В розділі 3 фінансового плану пропонується відобразити фінансові витрати та втрати від участі в капіталі. Зокрема, у статті «Фінансові витрати» відображаються не проценти та інші витрати, пов'язані із запозиченням (крім фінансових витрат, які включаються до собівартості активів, відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [11]. Це – виплати відсотків за позики під незавершене виробництво продукції з тривалим операційним циклом (коньяки, вина), а також виплати за позиками під незавершені капітальні інвестиції.

В запропонованому нами плані знайшли своє відображення результати від здійснення підприємством операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Наведена запропонована форма фінансового плану постійно повністю відповідає Звіту про фінансові результати та Звіту про рух грошових коштів роботи підприємства (форма №2 та форма №3), що створює певні переваги і зручності перед іншими методиками. Підвищується дієвість оперативного планування, аналізу показників усіх видів фінансово-господарської діяльності підприємства. Такі плани піддаються оперативному корегуванню при зміні тих чи інших показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Крім запланованих і наведених вище доходів і витрат від здійснення операційної, інвестиційної та іншої фінансової діяльності в практиці господарювання підприємства можуть мати місце і інші сукупні доходи, які відображаються окремо в розділі II Звіту про фінансові результати. Такі доходи, на нашу думку, мають також знайти своє відображення у фінансовому плані підприємства, що надасть останньому більше конкретності та реальності.

Висновки і пропозиції

Таким чином, в наведеній частині майбутнього фінансового плану підприємства знайшли своє відображення усі можливі види доходів і витрат підприємства. Однак, в наведеній структурі не проглядається показник, що характеризує структуру операційних витрат, який посідає визначальне місце в системі витрат, що формують собівартість виробленої і реалізованої продукції, величину прибутку і рентабельність роботи підприємства в цілому. Аналіз такого показника, поряд із аналізом структури витрат на збут і адміністративних витрат, є важливою частиною роботи економічних та фінансових служб.

В наведеному нами плані фінансової діяльності враховані усі можливі статті доходів і витрат в рамках операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та інші можливі і невраховані надходження. Це надає фінансовому плану підприємства всеохоплюючий характер, забезпечує можливість впровадження реального фінансового аналізу, зменшує можливості витоку частини фінансових ресурсів в тіньовий сектор, забезпечує розрахунок потреби у фінансових ресурсах на перспективу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фурик В. Г. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Фурик В. Г., Зянько В. В. – Вінниця, ВНТУ, 2017. – 86 с.
2. Іванова В. В. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Іванова В. В. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 472 с.
3. Швайка Л. А. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Швайка Л. А. – Львів : Магнолія-плюс, 2004. – 268 с.
4. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Гриньова В. М., Коюда В. О. – К. : Знання-прес, 2006. – 423 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(с)БО 3 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» – [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://proaudit.com.ua/buh/standart/p-s-bo-3-zv-t-pro-f-nansov-rezultati.html>. – Назва з екрана.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(с)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів» – [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://proaudit.com.ua/buh/standart/psbo4.html> – Назва з екрана.
7. Нікбахт Е., Гроппелі А. Фінанси : переклад з англ. / Ейсан Нікбахт, Анжеліко Гроппелі. - К. : Основи, 1993. - 383 с.
8. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності – [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv> – Назва з екрана.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(с)БО 9 «Запаси» – [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://zakon.help/law/246/> – Назва з екрана.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(с)БО 16 «Витрати» – [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://zakon.help/law/318/> – Назва з екрана.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(с)БО 31 «Фінансові витрати» – [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06> – Назва з екрана.